

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 września 2021r.

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Westphal

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Katarzyna Chudzińska

po rozpoznaniu w dniu: 9 września 2021r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. (...) z siedzibą w T.

przeciwko: M. J. (1) , M. J. (2) , M.

M. J. (3) i M. J. (4)

o zapłatę

I . oddała powództwo ,

II . zasądza od powoda A. (...) z siedzibą w T. solidarnie na rzecz pozwanych M. J. (1) , M. J. (2) , M. J. (5) i M. J. (4) kwotę 5.468,00 zł (pięć tysięcy czterysta sześćdziesiąt osiem) z tytułu zwrotu kosztów procesu .

Sygn. akt I C 1458/20

UZASADNIENIE

Powód A. (...) w T. wniósł pozew przeciwko: M. J. (1) , M. J. (2), M. J. (5) i M. J. (4) o zapłatę kwoty 91.000,00 zł z odsetkami za opóźnienie wynoszącymi 1 % za każdy dzień zwłoki .

W piśmie z dnia 1 września 2020r. powód wskazał ,że datą początkową biegu odsetek jest dzień 30 września 2016r. oraz ograniczył żądanie do kwoty 90.790,00 zł (k. 40 – 44) .

Pozwani wnosili o oddalenie powództwa (k. 66- 68 v).

Sąd ustalił , co następuje :

Pozwani są spadkobiercami J. J. (1) , który był rolnikiem .

Okoliczności bezsporne

Powód prowadzi lotnisko na gruncie Skarbu Państwa , który ma w użytkowaniu wieczystym . Jego powierzchnia wynosi około 270 ha , z czego około 156 ha to grunt pokryty trawą . Powód zawsze miał zawartą umowę z rolnikiem , który kosił trawę na płycie lotniska . Nie płacił czynszu dzierżawnego , a tylko zabierał dla siebie siano i w ten sposób następowało rozliczenie .

Powód nie miał statusu rolnika i przez to nie mógł otrzymywać dopłaty obszarowej z Unii Europejskiej do areału pokrytego trawą . Na naradzie aeroklubów dyrektor powoda J. R. dowiedział się o możliwości uzyskania dopłaty w ten sposób ,że należy zawrzeć umowę dzierżawy z rolnikiem oraz aneks , w którym byłyby ujęta kwestia dopłat . (...)

takie umowy zawierały . W umowie dzierżawy określano , że co najmniej raz w roku trawa ma być skoszona i zebrana , natomiast w aneksie ustalano sposób podziału dotacji w ten sposób , że 30 % otrzymywał rolnik , a 70 % - aeroklub .

Dowód : przesłuchanie za stronę powodową J. R. k. 139 v i J. W. k. 140 v – 141 ,

W dniu 20 lutego 2013r. została zawarta „Umowa dzierżawy” pomiędzy Gospodarstwem Rolnym (...) , a A. (...) w T. . Jej § 3 miał brzmienie :

„A. (...) oświadcza , że zezwala Panu J. J. (1) na korzystanie z tzw. Użytków zielonych poprzez zbieranie dla siebie z płyty lotniska tj. obszaru określonego w § 1 umowy trawy przy zachowaniu następujących warunków :

- trawy stanowiące użytki zielone winny być skoszone minimum dwa razy w roku tj. pierwsze koszenie na przełomie maja i czerwca , drugie koszenie na przełomie sierpnia i września

- termin koszenia i innych zabiegów agrotechnicznych nie może kolidować z użytkownikami lotniska i terminy koszenia i zabiegów agrotechnicznych winny być uzgadniane z D. (...)” .

W § 4 postanowiono : „ Pan J. J. (1) zobowiązuje się w zamian za plony użytków zielonych do świadczenia nieodpłatnie następujących prac :

- wyrównywanie terenu lotniska w każdym roku na wiosnę poprzez usunięcie kretowisk , likwidacje kolein i innych nierówności

- nawożenia , wapnowania , wałowania i koszenia trawy w celu utrzymania użytków zielonych w należyтым porządku

- innych prac i nakładów ustalonych przez strony w aneksach do niniejszej umowy” .

Umowa została zawarta na czas określony tj. do końca 2023 roku z możliwością jej przedłużenia o następne 10 lat (§ 5 ust. 1) .

Paragraf 6 stanowił: „Pożytki przysługujące z płatności obszarowych przysługujące po integracji z Unią Europejską określone będą odrębnym aneksem” .

Dowód : przesłuchanie za stronę powodową J. R. k. 139 v i J. W. k. 140 v , przesłuchanie pozwanego M. J. (2) k. 141 , umowa k. 21 - 22 ,

W dniu 15 maja 2013r. te same strony zawarły (...) nr 1 (porozumienie) do umowy zawarty w dniu 20.02.2013r. ” . Ustalono w nim ,że:

„Obszar , z którego Pan J. J. (1) zbiera trawę wynosi 156 ha (wg (...)) . Przedmiotowy obszar jest objęty dopłatami z UE przewidzianymi dla obszarów zielonych . Okoliczność ta potwierdzona będzie decyzją numer (...) z dnia 25.03.2014 (...)” .

Strony potwierdzają ,że wypłacone dopłaty UE dzielone będą następująco:

- z tytułu opłaty podstawowej :

70 % dla A. (...)

30% dla Pana J. J. (1)

- z tytułu dopłat uzupełniających

70% dla A. (...)

30% dla Pana J. J. (1)

Otrzymujący dopłaty Pan J. J. (1) zobowiązany jest w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania przekazać w wysokościach w/w na konto A. (...): (...) Bank.

Nieuregulowane należności w terminie 7 dni spowoduje naliczenie odsetek od niniejszych kwot w wysokości 1% za każdy dzień zwłoki .

1. Podstawę rozliczenia stanowią będą decyzje stosownych organów o przyznaniu dopłat i należności .
2. Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania i obowiązywać będzie przez okres trwania umowy z dnia 20.02.2013r.
3. Porozumienie sporządzone jest w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron”.

Dowód: przesłuchanie za stronę powodową J. R. k. 139 v i J. W. k. 140 v , przesłuchanie pozwanego M. J. (2) k. 141 ,Aneks k. 23 ,

J. J. (1) dokonał następujących wpłat :

- 1) Data operacji bankowej - 28 kwietnia 2014r., kwota 79.523,00 PLN , tytuł „dopłata do gruntów rolnych 70 % za 2013r. zgodnie z umową „
- 2) Data operacji bankowej – 4 lutego 2015r. , kwota 75.000,00 PLN , tytuł „dopłaty bezpośrednie”.
- 3) Data operacji bankowej – 9 sierpnia 2016r. , kwota 10.000,00 zł , tytuł „przelew dzierżawa”.
- 4) Data operacji bankowej – 13 października 2016r. , kwota 42.210,00 zł , tytuł „czynsz za dzierżawę” .
- 5) Data operacji bankowej – 4 lipca 2017r. , kwota 40.000,00 zł , tytuł „czynsz za dzierżawę” .
- 6) Data operacji bankowej – 28 grudnia 2017r. , kwota 19.000,00 zł , tytuł „zapłata za czynsz dzierżawny” .
- 7) Data operacji bankowej – 3 grudnia 2018r. , kwota 23.000,00 zł , tytuł „czynsz za dzierżawę” .

Dowód: dowody wpłat k. 46 – 52 .

Sąd zważył , co następuje:

Stan faktyczny sąd ustalił na podstawie zeznań przedstawicieli powoda , pozwanego M. J. (2) oraz dowodów wpłat . Dowody te są spójne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą niesprzeczną całość. Z tych przyczyn sąd dał im w pełni wiarę . Nie było okolicznością istotną dla rozstrzygnięcia sprawy to w jaki sposób J. J. (2) wywiązywał się z prac agrotechnicznych na lotnisku. Sąd nie czyni więc ustaleń na podstawie zeznań świadka D. L. (k. 105 – 105 v) , oraz przesłuchania pozwanego M. J. (4) (k. 142 v) , które dotyczyły tych okoliczności. Przesłuchanie pozwanej M. J. (1) (k. 141) nic nie wniosło do sprawy , gdyż nie posiadała ona żadnej wiedzy przydatnej dla jej rozstrzygnięcia .

Stan faktyczny istotny dla rozstrzygnięcia sprawy był niesporny o tyle , że żadna ze stron nie kwestionowała faktu zawarcia umowy dzierżawy i aneksu.

Jednym z zarzutów zgłoszonych w odpowiedzi na pozew była nieważność (...) ze względu na obejście prawa (k. 67 v – 68) . Argument ten miał podstawowe znaczenie . Jeżeli bowiem okazałoby się , że umowa jest nieważna to nie istniałaby potrzeba badania zarzutu przedawnienia , czy prawidłowości obliczenia kwoty dochodzonej pozwem.

W okresie zawarcia (...) obowiązywała ustawa z dnia 26 stycznia 2007r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity z dnia 30 sierpnia 2012r. – Dz. U. z 2012r. , poz. 1164) . Regulowała ona , między

innymi, zasady i tryb przyznawania rolnikom płatności bezpośredniej, płatności uzupełniającej, płatności cukrowej, płatności do pomidorów oraz wsparcia bezpośredniego (art. 1 ust. 2 pkt a). W art. 2 pkt 14 stwierdzono, że użyte w ustawie określenie „rolnik” – oznacza rolnika w rozumieniu art. 2 lit a rozporządzenia nr 73/2009. Chodzi tu o rozporządzenie z dnia 19 stycznia 2009r. ustanawiające wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników (Dz.Urz. UE L 30 , str. 16). Zgodnie z art. 2 tego aktu prawnego:

„ Do celów niniejszego rozporządzenia mają zastosowanie następujące definicje:

a)

"rolnik" oznacza osobę fizyczną lub prawną lub grupę osób fizycznych lub prawnych, bez względu na status prawny takiej grupy i jej członków w świetle prawa krajowego, których gospodarstwo znajduje się na terytorium Wspólnoty, określonym w art. 299 Traktatu, oraz która prowadzi działalność rolniczą”.

Art. 7 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. określał warunki przyznania rolnikowi jednolitej płatności obszarowej. Z tej ustawy jednoznacznie wynika, że przysługiwała ona właśnie rolnikowi, a nie jakiemuś innemu podmiotowi. Jest to oczywiste. W tej formie pomocy chodziło bowiem o wspieranie rolnictwa, a nie jakiś innych celów np. lotnictwa. Powód doskonale zdawał sobie z tego sprawę. Mimo to, chciał otrzymywać te środki. Dlatego skorzystał z konstrukcji prawnej polegającej na zawarciu umowy dzierżawy z rolnikiem oraz aneksu, którego istotą było to, że rolnik (J. J. (1)) miał dzielić się dotacją z powodem, czyli przekazywać mu jej część. Umowa dzierżawy była potrzebna po to, żeby rolnik dysponował tytułem prawnym do nieruchomości. Jednolita płatność obszarowa przysługiwała rolnikowi, który był posiadaczem gruntów (art. 7 ust. 1 pkt 1). Nie musiał więc być ich właścicielem.

(...) miał charakter odrębnej umowy. W żaden sposób nie jest bowiem powiązany z umową dzierżawy, oprócz tego, że jest wymieniony w jej § 6. Kwoty z (...) nie stanowiły czynszu dzierżawnego mimo, że na niektórych dowodach wpłat dokonywanych przez J. J. (1) znalazło się takie sformułowanie. Z umowy dzierżawy nie wynika bowiem, że miała to być forma zapłaty czynszu. Dyrektor powoda także wprost przyznał, że to nie był czynsz. Na pytanie sądu dlaczego w pewnych dokumentach pojawia się słowo czynsz, zeznał bowiem: „(...) główna umowa to była umowa dzierżawy i może dlatego to słowo pojawia się, ale nie ma to znaczenia, bo chodziło o to, że myśmy rozliczali się przez te dotacje (k. 140). Należy także zwrócić uwagę, że także poprzednio, mimo zawarcia umowy dzierżawy dzierżawca nie płacił czynszu. Dyrektor J. R. zeznał: „My zawsze mieliśmy jakiś kontakt z rolnikiem który kosił trawę i zabierał ją dla siebie i w ten sposób się rozliczaliśmy” (k. 139 v). „Zabranie trawy” jest natomiast pożytkiem z dzierżawionego gruntu, a nie czynszem. Nie stanowi więc żadnej korzyści dla wydzierżawiającego. Nie jest więc jakąkolwiek formą „rozliczenia”. Wprost wynika to z art. 693 § 1 k.c. Zgodnie z tym przepisem: „Przez umowę dzierżawy wydzierżawiający zobowiązuje się oddać dzierżawcy rzecz do używania i pobierania pożytków przez czas oznaczony lub nieoznaczony, a dzierżawca zobowiązuje się płacić wydzierżawiającemu umówiony czynsz”. Dla powoda istotą umowy dzierżawy było więc to, żeby dzierżawca kosił trawę i ją zabierał, czyli utrzymywał przez to możliwość korzystania z lotniska, a nie otrzymywanie jeszcze czynszu. Jest to sprzeczne z cytowanym przepisem i istotną umową dzierżawy, ale jak widać było to rozwiązanie zadowalające obie strony. W istocie więc umowa dzierżawy zawarta z J. J. (1) nie odbiegała od tego schematu. Również i tym razem nie ma mowy o czynszu. Zmiana w relacji powoda z rolnikiem polegała natomiast na tym, że powód chciał korzystać z dotacji unijnej. To było przedmiotem (...).

Zgodnie z art. 58 § 1 k.c.: „Czynność prawna sprzeczna z ustawą lub mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy”.

(...) miał na celu obejście ustawy z dnia 26 stycznia 2007r. i uzyskanie w ten sposób środków z dopłat unijnych, które nie należały się powodowi. Nie był bowiem rolnikiem. Umowa w postaci (...) jest więc nieważna. Żaden przepis nie stanowi, żeby w miejsce jej postanowień mogły wejść odpowiednio jakieś inne przepisy.

Mając na uwadze powyższe ustalenia i rozważania sąd oddalił powództwo. Zbędne więc było czynienie jakichkolwiek dalszych ustaleń i ocen.

Skoro powód przegrał sprawę , to obciążał go zwrot kosztów procesu na rzecz pozwanych – art. 98 § 1 i art. 99 k.p.c. Na koszty te składało się wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 5.400 zł oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw – 68,00 zł. Stosując odpowiednio art. 105 § 2 k.p.c. zwrot tych kosztów został zasądzony solidarnie. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika ustalono na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018r. , poz. 265) .